

การพัฒนารายได้ท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสี จังหวัดขอนแก่น

หลังจากสิ้นสุดปีงบประมาณ 2545 องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสีพบปัญหาร่วมกันว่า อบต. ไม่สามารถจัดเก็บภาษีได้ตรงตามเป้าหมาย มีสาเหตุมาจากประชาชนในพื้นที่ขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ยอมชำระภาษีและค่าธรรมเนียมท้องถิ่น ส่งผลให้ อบต. มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

วิถีใหม่

ในปี 2545 อบต.โคกสี จึงจัดโครงการ “การพัฒนารายได้ท้องถิ่น” โดยเน้นการดำเนินการจัดเก็บรายได้ในเชิงรุก รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นประโยชน์ของเงินภาษี/ค่าธรรมเนียมที่ประชาชนได้มาชำระกับทาง อบต. เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนด

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: เมืองขอนแก่น
จังหวัด: ขอนแก่น

ประชากร: 8,560 คน

พื้นที่: 39 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่นในส่วนงานคลัง

- จัดจ้างลูกจ้างชั่วคราว ตำแหน่งเจ้าหน้าที่จัดเก็บเพิ่มขึ้น 1 ตำแหน่ง รวมเป็น 2 คน โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ได้แก่ การจัดเก็บค่าธรรมเนียมตลาด ค่าเก็บขยะมูลฝอยและการจัดเก็บภาษี ในส่วนของการจัดเก็บภาษีแบ่งหน้าที่ให้จัดเก็บคนละ 7 หมู่บ้าน โดยเจ้าหน้าที่แต่ละคนจะรับผิดชอบการจัดเก็บภาษีของทั้งหมู่บ้าน รวมทั้งการติดตามจัดเก็บภาษีในพื้นที่ทั้งในและนอกเวลาราชการ โดยไม่มีค่าตอบแทนล่วงหน้า
- ในส่วนที่เจ้าหน้าที่จัดเก็บไม่สามารถจัดเก็บรายได้จากผู้ที่มีหน้าที่ชำระภาษีหรือค่าธรรมเนียมรายใด ปลัด อบต. และนายก อบต. จะส่งจดหมายเชิญให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษี/ค่าธรรมเนียมรายนั้นๆ มาพูดคุยชี้แจงและทำความเข้าใจขอความร่วมมือในการมาชำระภาษี ถ้ายังไม่มาชำระก็ใช้วิธีการทวงถาม โดยส่งหนังสือเตือนให้ไปชำระรวมถึงคนที่เคยชำระภาษีแล้วขาดหายไป ให้ทางเจ้าหน้าที่ส่งจดหมายติดตามทวงถาม

2. สามารถเพิ่มรายได้จากการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมให้กับท้องถิ่น เฉลี่ยปีละ 19.92%

3. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เพื่อเพิ่มความเข้าใจให้ประชาชน

- จัดทำป้ายประกาศขนาดใหญ่ 3 ป้าย ติดตั้งตามแหล่งชุมชน คือ บริเวณหน้าที่ทำการ อบต. ตลาดและสี่แยกถนนสายหลัก เพื่อประชาสัมพันธ์เรื่องภาษีและค่าธรรมเนียมตามที่ท้องถิ่นจัดเก็บและเงินรายได้จากภาษีที่นำไปพัฒนาความเจริญให้กับท้องถิ่น
- ประชุมร่วมกับกำนันและผู้ใหญ่บ้าน เพื่อขอความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์เรื่องภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง คือ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดินและภาษีป้าย ให้กับประชาชนในชุมชน โดยผ่านทางหอกระจายข่าวของแต่ละหมู่บ้าน
- นายก อบต. จะเข้าไปร่วมงานเทศกาลทุกงานและจะถือโอกาสในการกล่าวปราศรัยในงานอธิบายเรื่องภาษีว่าเงินรายได้ที่จัดเก็บได้จะนำไปพัฒนาอะไรในท้องถิ่นบ้าง รวมทั้งเมื่อจบประมาณประจำปีได้รับการอนุมัติจากสภา อบต. นายก อบต. จะ

- ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบด้วยว่าในปีงบประมาณนั้นๆ มีงบประมาณดำเนินการด้านใดบ้าง ที่ใด จำนวนเท่าใดบ้าง
- คณะผู้บริหาร อบต. หรือสมาชิกสภา อบต. ทำการประชาสัมพันธ์ถึงเรื่องภาษีท้องถิ่นและชี้แจงถึงการนำรายได้ที่ได้จากการจัดเก็บไปใช้ทำอะไรบ้างทุกครั้งเมื่อมีโอกาส เช่น การประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน การมีกิจกรรมร่วมกันของชาวบ้านในตำบล เป็นต้น
 - จัดโครงการ อบต. สัมพันธ์ เป็นเวลา 3 วัน 3 จุด โดยปลัด อบต. , คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ อบต. ลงไปพบปะพูดคุยกับประชาชนถึงประโยชน์ของรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บ

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน

1. งบประมาณของ อบต. สำหรับค่าตอบแทนการจัดจ้างลูกจ้างชั่วคราวตำแหน่งเจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ 1 อัตรา อัตราค่าตอบแทนตามระเบียบราชการ เดือนละ 4,100 บาท
2. จัดซื้อรถจักรยานยนต์ 1 คัน จำนวน 38,000 บาท งบประมาณของ อบต.
3. ป้ายประชาสัมพันธ์ 3 ป้าย จำนวน 6,000 บาท งบประมาณของ อบต.
4. ค่าใช้จ่ายในการจัดงาน อบต. สัมพันธ์ 3 วัน จำนวน 20,000 บาท งบประมาณของ อบต.

อุปกรณ์/เครื่องมือ

1. รถจักรยานยนต์ 1 คัน

บุคลากร

1. เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ จำนวน 2 คน ปฏิบัติงาน 5 วัน/สัปดาห์

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
กันยายน 2545	เดือนกันยายน 2545 หลังจากสิ้นสุดปีงบประมาณ อบต. พบปัญหาว่า อบต. สามารถจัดเก็บภาษีได้น้อย จึงมีการประชุมร่วมกันเพื่อหาแนวทางแก้ไข ทุกฝ่ายเห็นพ้องร่วมกันว่ามีความเป็นไปได้ที่จะจัดเก็บรายได้ได้มากขึ้นและได้ร่วมกันเสนอโครงการพัฒนารายได้ท้องถิ่น	เจ้าหน้าที่ อบต. ทุกคน
	ตั้งงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ประจำปี 2546 เพื่อดำเนินการตามโครงการ ดังนี้ 1. ตั้งงบประมาณเพิ่มเติม เพื่อจ้างลูกจ้างชั่วคราว ตำแหน่งเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษี 1 คน (เพิ่มจากเดิมที่มีอยู่ 1 คน) 2. จัดตั้งงบประมาณเพิ่มเติม เพื่อจัดทำ "โครงการ อบต. สัมพันธ์" ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ • ประชาสัมพันธ์ภารกิจต่างๆ ของ อบต. • สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง อบต. กับชาวบ้าน • เป็นนโยบายเชิงรุกในการประชาสัมพันธ์เรื่องภาษีท้องถิ่น โดยสภา อบต. อนุมัติให้จัดตั้งงบประมาณเพิ่มเติมดังกล่าว	คณะผู้บริหารและสภา อบต.
ตุลาคม 2545	รับลูกจ้างชั่วคราว ตำแหน่งเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้นอีก 1 ตำแหน่ง โดยผู้บริหารกำหนดหน้าที่การปฏิบัติงานและวิธีการในการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	คณะผู้บริหารและปลัด อบต.
ตุลาคม 2545	ดำเนินการเก็บค่าเช่าแผงตลาดและค่าธรรมเนียมการจัดเก็บขยะ	เจ้าหน้าที่

วัน เดือน ปี	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
-ปัจจุบัน	ครัวเรือนละ 10 บาท ทุกเดือน หากเจ้าหน้าที่จัดเก็บไม่สามารถจัดเก็บค่าเช่าแผงในตลาดหรือค่าธรรมเนียมการจัดเก็บขยะได้จากผู้ค้างชำระรายใด ให้เชิญเจ้าของมาพูดคุยชี้แจง ถ้ายังไม่มาชำระอีกให้ติดตามทวงถาม	จัดเก็บภาษี
พฤศจิกายน-ธันวาคม 2545	- ส่งหนังสือเพื่อขอความร่วมมือกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการช่วยประชาสัมพันธ์ให้ลูกบ้านทำหน้าที่ในการชำระภาษีท้องถิ่น - อบต.มีการประชาสัมพันธ์ถึงหน้าที่ในการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชนทางหอกระจายข่าวทุกหมู่บ้าน - ติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ จำนวน 3 ป้าย ในจุดที่สามารถเห็นได้ชัดเจนในชุมชน เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านเข้าร่วมเสียภาษีท้องถิ่น	อบต.
กุมภาพันธ์-เมษายน 2546	เจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีทั้ง 2 คน ดำเนินการเก็บภาษี - ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ให้เสร็จสิ้นภายในเดือนกุมภาพันธ์ - ภาษีป้าย ให้เสร็จสิ้นภายในเดือนมีนาคม - ภาษีบำรุงท้องที่ ให้เสร็จสิ้นภายในเดือนเมษายน	เจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษี
เมษายน - พฤษภาคม 2546	- เจ้าหน้าที่จัดเก็บลงพื้นที่ติดตามเก็บภาษีจากผู้ค้างชำระภาษี โดยบริการเก็บภาษีถึงบ้านเรือนของประชาชนในวันหยุดและหลังจากเวลาเลิกงานของประชาชน - หากเจ้าหน้าที่จัดเก็บไม่สามารถจัดเก็บภาษีหรือในกรณีที่ผู้ที่อยู่ในฐานภาษีหลีกเลี่ยงการชำระภาษี ปลัด อบต. หรือคณะผู้บริหาร อบต. จะลงไปพูดคุยทำความเข้าใจกับประชาชนเหล่านั้น โดยการพูดคุยในแง่ของกฎหมายและจิตวิทยา (สำนึกในการมีส่วนร่วม)	เจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษี / ปลัด และคณะผู้บริหาร
สิงหาคม 2546	จัดตั้งงบประมาณประจำปี 2547 เสนอให้มีการจัดทำ "โครงการแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน" เพื่อช่วยจัดเก็บภาษีได้ครบถ้วน	คณะผู้บริหาร อบต.
กันยายน 2546	จัดโครงการอบต.สัมพันธ์ขึ้น เป็นเวลา 3 วัน 3 จุด (ให้ประชาชนในหมู่บ้านใกล้เคียงกันรวมเป็นจุดเดียวกัน) โดยปลัด อบต. , คณะผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ ลงไปพบปะพูดคุยกับประชาชนถึงประโยชน์ของภาษีอากรที่จัดเก็บในท้องถิ่น	อบต.
	ประเมินผลการจัดเก็บภาษีของปีงบประมาณ 2546 โดยเปรียบเทียบจากการจัดเก็บภาษีในปีที่ผ่านมา	ปลัดและคณะผู้บริหาร อบต.

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร -- -- บทบาทความร่วมมือ --

กำนันและผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน

ให้ความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้านรับทราบถึงหน้าที่ในการชำระภาษีและประโยชน์ของเงินรายได้ที่จัดเก็บได้ที่จะนำไปพัฒนาท้องถิ่น

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. อบต. จัดเก็บรายได้ได้น้อยไม่ตรงตามเป้าหมาย ส่งผลให้ อบต. ขาดแคลนเงินงบประมาณที่จะนำไปพัฒนาท้องถิ่น
2. ประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีและค่าธรรมเนียมที่ท้องถิ่นจัดเก็บ

หลังการดำเนินการ

1. อบต. สามารถจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมประเภทต่างๆ ของท้องถิ่นได้เพิ่มมากขึ้นเฉลี่ยปีละ 19.92% โดยเฉพาะรายได้จากค่าธรรมเนียมและรายได้จากทรัพย์สินของ อบต. สามารถจัดเก็บได้เพิ่มมากขึ้นเฉลี่ยปีละ 22.77% ดังแสดงในตาราง
2. ประชาชนในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจถึงหน้าที่ในการชำระภาษีและค่าธรรมเนียมต่างๆ ของท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น วัดได้จากจำนวนเงินรายได้ที่ทาง อบต. สามารถจัดเก็บได้เพิ่มมากขึ้น

ตารางการจัดเก็บรายได้ของ อบต. โคกสี (โครงการฯ เริ่มในปี 2545)

หมวด/ประเภทรายรับ	2544(บาท)	2545(บาท)	2546(บาท)
ก.รายได้จากภาษีอากร			
1. ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	42,831	34,927	63,991
2. ภาษีบำรุงท้องที่	58,945	56,866	56,675
3. ภาษีป้าย	2,800	3,600	9,489
4. อากรฆ่าสัตว์	1,992	1,440	1,392
ข.รายได้ที่มีไขภาษีอากร			
1. หมวดค่าธรรมเนียมค่าปรับและใบอนุญาต	154,295	165,825	220,788
2. หมวดรายได้จากทรัพย์สิน	102,205	120,514	162,227
รวม	363,068	383,172	514,562

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
ประชาชนบางส่วนไม่เข้าใจเรื่องภาษี จึงไม่ให้ความร่วมมือในการเสียภาษี	เจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษี คณะผู้บริหาร ปลัด อบต. ลงไปพูดคุยทำความเข้าใจถึงหน้าที่ของประชาชนในการชำระภาษีท้องถิ่นทั้งในแง่กฎหมายและจิตวิทยา รวมถึงอธิบายให้ประชาชนเข้าใจว่ารายได้ที่อบต. จัดเก็บมีวัตถุประสงค์เพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. ผู้บริหารสามารถเข้าถึงชุมชนและผู้นำชุมชนอื่นๆ ได้ดี
2. สภา อบต. และเจ้าหน้าที่ใน อบต. ต้องเข้าใจเจตนาและความมุ่งหวังที่ดีของผู้บริหาร อบต.
3. ประชาชนต้องเข้าใจว่างบประมาณที่ อบต. นำไปพัฒนาท้องถิ่นนั้น ส่วนหนึ่งมาจากเงินรายได้ที่ อบต. จัดเก็บเอง ดังนั้นเงินภาษีเงินของประชาชนทุกคนเปรียบเสมือนการนำเงินมาลงขันเพื่อช่วยพัฒนาท้องถิ่นของตน

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

โครงการนี้มีความยั่งยืนเนื่องจาก อบต. ได้นำเงินรางวัลสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพยายามและมีผลงานด้านการจัดเก็บภาษีอันดับ 1 ของอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 198,000 บาท ไปดำเนินการจัดทำข้อมูลแผนที่ภาษี เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้จากภาษีอากรและค่าธรรมเนียมให้สูงขึ้น โดยได้ขอความช่วยเหลือจากสำนักบริการการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม ให้ช่วยดำเนินการในการจัดทำข้อมูลแผนที่ภาษี รวมทั้ง อบต. ได้ขยายพื้นที่ตลาดสดเพิ่มขึ้น อันจะส่งผลให้ อบต. สามารถจัดเก็บรายได้จากค่าธรรมเนียมได้เพิ่มมากขึ้นด้วย

บทเรียนที่ได้รับ

ท้องถิ่นสามารถหารายได้เพิ่มเติมตามกฎหมายที่มีอยู่ได้ โดยไม่ต้องรอความช่วยเหลือหรือเงินอุดหนุนจากส่วนกลางเพียงฝ่ายเดียว

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล	: นายยุทธนา ชูพันธ์
ตำแหน่ง	: นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน	: องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสี
ที่อยู่	: บ้านป่าหม้อ หมู่ที่ 1 ตำบลโคกสี อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
โทรศัพท์	: (043) 266-122 , (01) 9756477
ชื่อ-นามสกุล	: นายสมมาตรย์ แดงบุตรดา
ตำแหน่ง	: ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน	: องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสี
ที่อยู่	: บ้านป่าหม้อ หมู่ที่ 1 ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
โทรศัพท์	: (043) 283-195 , (01) 6701300
ชื่อ-นามสกุล	: นางจิรณัฐ บุญโส
ตำแหน่ง	: หัวหน้าส่วนการคลังองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน	: องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสี
ที่อยู่	: บ้านป่าหม้อ หมู่ที่ 1 ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
โทรศัพท์	: (043) 283-195

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการเริ่มวิถีนใหม่ : พ.ศ. 2545

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	บ้านป่าหม้อ หมู่ที่ 1 ตำบลโคกสี อำเภอเมือง ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000
ขนาดพื้นที่	39 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	4,358,014 บาท (ปีงบประมาณ 2545) 7.17% เงินเดือนและค่าจ้างประจำ
งบประมาณรายได้	5,183,039 บาท (ปีงบประมาณ 2545) 1.87% จัดเก็บเอง 60.53% รัฐจัดเก็บให้ 31.08% อุดหนุน
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	15 คน 4 คน พนักงานท้องถิ่น 1 คน ลูกจ้างประจำ 10 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	8,539 คน
จำนวนครัวเรือน	1,668 ครัวเรือน
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	ตำบลโคกสี ประกอบด้วย 14 หมู่บ้าน สภาพภูมิ ประเทศโดยทั่วไปประมาณ 90% ของพื้นที่ตำบลเป็น ที่ราบ พื้นที่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีการระบายน้ำ ค่อนข้างดี เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย เนื่องจากเป็น ตำบลที่อุดมสมบูรณ์เพราะมีคลองส่งน้ำชลประทาน ไหลผ่าน อาชีพหลักของประชากรจึง ได้แก่ การทำนา ซึ่งจะทำกันปีละ 2 ครั้ง นอกฤดูเก็บเกี่ยว ชาวบ้านจะ ทำไร่ ทำสวนปลูกผักขายและเลี้ยงเป็ดเลี้ยงไก่ ประชาชนในตำบลโคกสีมีนิสัยโอบอ้อมอารี มีความรัก ความสามัคคี สภาพทางสังคมมีโรงเรียนประถม 8 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย อย่างละ 3 แห่ง ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน 1 แห่ง สถานเอนกนัย 1 แห่ง คลินิก 2 แห่ง มีหอกระจายข่าว ทุกหมู่บ้าน การคมนาคม มีถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก 11.06 กม. ถนนลาดยาง 18.49 กม. ถนนลูกรัง 11.76 กม. แหล่งน้ำมีบ่อน้ำตื้น/สระน้ำ 11 แห่ง บ่อน้ำบาดาล 74 แห่ง ฝาย/ท่านบ 8 แห่ง มีประปาหมู่บ้าน 12 แห่ง แต่ให้บริการ 14 หมู่บ้าน แหล่งน้ำธรรมชาติ/ห้วย 14 แห่ง